

Met het trekveer naar Winschoten in 1792

Vervoer over water was in vroeger eeuwen een belangrijke mogelijkheid voor zowel personen als goederen. De stad Groningen zorgde er dan ook voor dat zij voor alle regio's in het gewest op die manier bereikbaar was. Daarbij ging het vooral om het vervoeren van goederen naar de stad, omdat het alleen daar toegestaan was de goederen te verhandelen. Op die wijze verkreeg de stad veel inkomsten, omdat voor de aangevoerde en verhandelde goederen belasting moest worden betaald.

Door het graven van het Winschoterdiep werd de vervoersmogelijkheid naar de oostelijk van de stad Groningen gelegen dorpen aanzienlijk verbeterd.

Voor het vervoer werd gebruik gemaakt van beurtschepen, die een open constructie hadden en vooral bedoeld waren voor het vervoer van turf en goederen. Het vervoer gebeurde met windkracht, zeilend dus, en omdat deze wijze van vervoer qua tijd nogal onbetrouwbaar was, werd er steeds meer overgestapt op trekschuiten. Hierbij waren het paarden die het mogelijk maakten in vaste tijden te reizen en dus een veerdienst in te stellen.

In 1628 verscheen er een ordonnantie waarin ook het vervoer van personen tussen Groningen en Zuidbroek werd geregeld *tot dienste van den reysenden man* (14 juni 1628).¹

En reeds in 1631 verscheen er een ordonnantie voor het vervoer tussen Groningen en Winschoten.²

De schippers werden gemaand *nuchteren te zijn, zoowel in 't afvaren als onder weg en de lieden met behoorlycken respect te bejegenen, zonder hen of anderen, die men te water of te lande passeerde, te schelden of met woorden ofte wareken qualijck te bejegenen.*

Hield men zich hier niet aan dan kon men gestraft worden *met 14 dagen te water ende broodt.*

Het vervoer in de open schuiten was voor reizigers vaak niet aangenaam al werden er later ook schuiten gebruikt die overdekt waren, maar een roef ontbrak er.

Toch werd er weinig aandacht geschonken aan de verbetering van de inrichting van de trekschuiten.

Pas in 1782 bracht het provinciaal bestuur daarin verbetering aan, zo is te lezen in de resolutie van 4 juli 1782: *naardien wij tot gemak van den reizenden man noodig hebben gevonden, dat in de provinciale trekschuiten roeven worden gemaakt.*

De Burgemeesteren en Raad van de stad Groningen volgden het bevel van de Staten tot een scheiding te komen tussen de roef en het ruim in 1792.

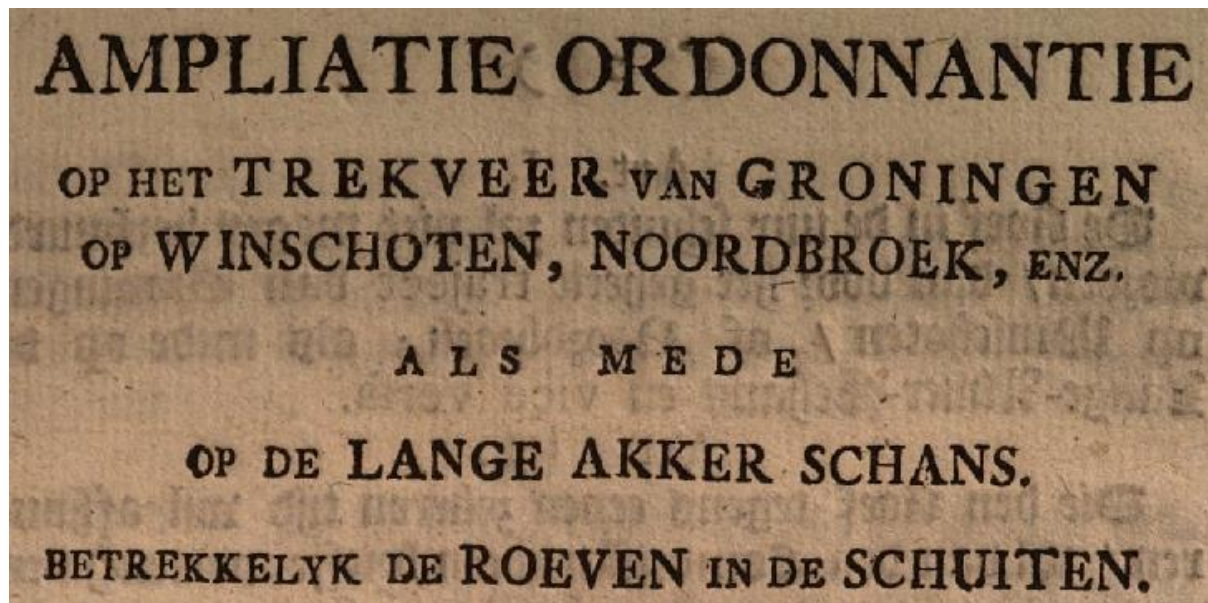
Deze *Ampliatie*³ *Ordonnantie op het Trekveer van Groningen op Winschoten, Noordbroek, enz. als mede op de Lange Akker Schans. Betrekkelijk de Roeven in de Schuiten*, is op de volgende pagina's getranscribeerd weergegeven.

Literatuur:

De trekschuit in Stad en Lande door Mr. E. van Loon, 1-68. Groningsche Volksalmanak voor 1891.
Fons van Wanroij: *Tot gemak van den reisenden man. Met de trekschuit van Groningen naar Warffum*. Bedum 2000.

Noten:

1. GrA Toegang 740, inv. 223. Ordonnantie op het veer tusschen des Stadt Groeninghen ende Suyd-broeck.
2. GrA Toegang 740, inv. 238. Ordonnantie op de veerschippers tusschen deze Stadt ende Winschoote.
3. Aanvulling, toevoeging.

Ampliatie Ordonnantie op het Trekveer
van Groningen op Winschoten, Noordbroek, enz.
als mede op de Lange Akker Schans.

Betrekkelijk de Roeven in de Schuiten.

Burgemeesteren en Raad in Groningen, doen te weeten,

Alzo Wy / tot gemak van den reisenden man / nodig hebben gevonden / dat in de
Trek-schuiten / varende van Groningen op Winschoot en van daar op de Nieuwe Schans en
vice versa, Roeven werden gemaakt;

Zo is het / dat Wy goedgevonden hebben daaromtrent deze artikelen vast te stellen / gelijk
doen by dezen,

Art. I.

De Roef in de uur schuiten zal niet mogen verhuurd worden / dan voor het geheele traject van
Groningen op Winschoten / of Noordbroek; als mede op de Lange-Akker-Schand en vice
versa.

Art. II.

Die den Roef tegens eenen zekeren tijd wil afhuren / zal van den Commissaris een briefje
moeten halen en daarvoor aan denzelven betalen 2 stuiver / en voor het recht van den Roef
boven de ordinaire vragt tot Winschoot en vice versa 24 stuiver, tot Noordbroek en vice versa
14 stuiver, op de Lange Akker Schans en vice versa 12 stuiver / welke genoemde penningen
alleen ten voordeele van de Trek-Schippers zullen komen / zo de Passagiers vervoeren.

Art. III.

Edoch de Roef niet afgewonnen zijnde / zal een ieder tot zes toe in den Roef kunnen gaan /
zonder pakken / of iets anders van belang en anderen hinderlijk by zich te mogen hebben.

Art. IV.

Het geval art. 3. plaats hebbende / zal een ieder boven de ordinaire volle of halve vragt van
kinderen (en niet die zogenaamde halve vragt geven / welke in den Roef geen plaats zullen
mogen nemen) voor den Roef betalen van Groningen na Martenshoek of nader by de Stad 2
stuivers / van Martenshoek op Zuid- of Noordbroek 1 stuiver 4 duiten / en alzo vice versa van

Zuidbroek tot de Scheemda 1 stuiver 4 duiten / en van daar tot Winschoten 1 stuiver en vice versa : Van Winschoten op de Bult en nader by 1 stuiver 4 duiten; van daar op de Lange Akker Schans 1 stuiver 4 duiten en vice versa.

Art. V.

Niemant zal in den Stuurstoel plaats mogen hebben (exempt de Schippers) dan die den Roef heeft of met bewilliging van dezelve.

Art. VI.

Indien iemand den Roef hebbende afgehuurd en tusschen beiden verlaat / zal het den Schipper vrystaan aan den eerst zich anmeldenden persoon plaats te geven onder betalinge / als in het 4de art. staat vermeld.

Art. VII.

Wanneer iemand den Schuit afwint / zal voor den Roef / zo dezelve begeert / aan den Commissaris boven de 2 stuiver voor het briefje betalen van Groningen tot Martenshoek / 't Hogezaand en Sappemeer of nader bij de Stad 12 stuivers; tot Zuid of Noordbroek 14 stuivers / op de Scheemda 16 stuivers / tot Winschoten 18 stuivers; op de Lange Akker Schans 12 stuivers en alzo vice versa van Groningen op Veendam en Wildervank 16 stuivers.

Art. VIII.

De Trekschippers wordt voorts toegestaan om binnen in het ruim van de Schuit tegens den Roef aan te mogen zetten goederen / die bederv onderhevig zijn en koorn; mits de Schuit niet verder inspringende van drie voeten / de zitting voor de passagiers vry blijve / en het zelve wel gepakt werde / op dat geen hinder saar door aan de gene / zo op de banken zitten / werde toegebracht.

Formulier van het Roef-briefje.

Laat volgen aan Tooner dezès de Roef in de Schuit N^o. Schipper

die varen zal te uur van na

de waarde ontvangen den 17

Commissaris.

Wordende de Trekschippers gelast deze order mede in den Roef / geplakt op een plankje / op te hangen op verbeurte van zodane poenaliteit, als ten dezen opzichte by de generale Ordonnantie is bepaald en zich voorts naar dezelve in alles te reguleren.

Aldus gearresteerd in Curia, Groningen den 11 Februarii 1792.

E: E: T: Sickinghe ^{vt}.

Ter Ordonnantie der H: Heeren voorsz.

C: H: Gockinga, Secret.

